

2014 Perspectives econòmiques

La recuperació, lenta i lluny de l'economia real

El govern espanyol creu que aquest serà l'any de la sortida de la crisi, però els experts alerten que el creixement serà feble i no es crearà ocupació

Crònica

XAVIER ALEGRET
TONI GARGANTÉ
BARCELONA

Aquest 2014 serà sens dubte l'any de la recuperació econòmica a Espanya, segons l'optimisme oficial que des de fa mesos destil·len els ministres espanyols i el mateix Mariano Rajoy. Després d'un 2013 molt dolent però en què Espanya ha sortit tècnicament de la recessió –el producte interior brut espanyol va créixer al tercer trimestre després de dos anys sense fer-ho–, els càlculs de l'executiu de Rajoy són que aquest any es consolidi el creixement i, per fi, es creï ocupació neta. L'optimisme encara és més gran després del descens de l'atur del desembre. Aquestes previsions

01
JOSÉ M. GAY DE LIÉBANA
PROFESSOR D'ECONOMIA DE LA UB

“L'atur és estructural, costarà molts anys reduir-lo”

El 2014 “serà menys dolent a partir de l'estiu, però encara no podrem parlar de recuperació”, opina José María Gay de Liébana, que afegeix que “tot i que hem sortit de la recessió, hi ha un triangle preocupant”. Els factors que formen aquest triangle són els següents: “Tenim un atur molt alt, que serà molt difícil de reduir, es trigarà molts anys. És estructural”, diu el professor de la UB. El segon factor és “la qualitat del nostre PIB”. “On creixerem? On es crearan llocs de treball?”, es pregunta. Apunta que la indústria, un sector clau a Catalunya, “no es veu que pugui créixer”, i posa com a exemples Fagor i Panrico, i les seves conseqüències en els proveïdors. “El tercer factor és el consum. ¿Com has de consumir si no saps si la teva empresa sobreviurà, si mantindrà la feina...? I amb les pujades dels preus regulats, tindrem una renda encara més baixa”.

Gay de Liébana no veu les exportacions com el miracle per sortir de la crisi. “Les exportacions que es fan són les mateixes de quan vaig fer la mili: cotxes i turisme. Tenim una mala qualitat de les exportacions, l'únic que exporta Espanya de qualitat són futbolistes a la Premier League”. Si que admet que “estan entrant diners, com es veu a la borsa” espanyola, que puja, però ho fan perquè “les empreses estan barates”.

02
MIQUEL PUIG
ECONOMISTA

“El 2014 serà un any més en la recuperació”

“La recuperació econòmica va començar el 2010, perquè des d'aquell

01

any les exportacions han crescut sistemàticament a un ritme molt important, encara que irregular: el 2012 menys que els altres anys”, explica Miquel Puig. “S'espera que aquest creixement segueixi aquest any i els següents. Per tant, el 2014 serà un any més en la recuperació”, afegeix. No obstant, no preveu un gran avenç de l'economia, sinó que “la situació serà una mica millor que el 2013, però només una mica millor”, i “d'aquí un any el PIB i el nombre de persones que treballen no seran gaire diferents que ara”. No obstant, l'economista matisa que “a Catalunya el ritme de la recuperació serà una mica millor que a la resta d'Espanya perquè tenim l'economia més exportadora”, cosa que pot fer créixer l'ocupació aquest any.

Pel que fa al consum intern, Puig no creu que es recuperi encara en els pròxims mesos: “Les empreses exportadores aniran millor el 2014 que el 2013, però les que depenguin del consum interior no, que no reuntarà perquè les famílies estan massa endeudades i massa espantades”. Tampoc albira una millora del flux de crèdit. “El problema del crè-

dit no s'haurà resolt” perquè “tot i que la situació hauria de millorar perquè els bancs cada cop estan més sanejats i perquè els mercats financers semblen estar tranquils amb Espanya”, les administracions públiques “continuaran absorbint una enorme quantitat de crèdit, previsiblement entorn de 60.000 milions d'euros”.

03
JOAN B. CASAS
DEGÀ DEL COL·LEGI D'ECONOMISTES

“Som més competitius i això ja s'ha de notar”

El degà del Col·legi d'Economistes de Catalunya, Joan B. Casas, però, alerta que encara no es notaran en l'economia real: “Sí que hi ha un inici de recuperació, que comença per la correcció dels grans desequilibris macroeconòmics, però trigarà a arribar a l'economia real”. Casas valora positivament que l'endeutament privat està baixant –tot i que ho ha de continuar fent– i que “si l'any passat estàvem pendents de la crisi de l'euro, això ja s'ha superat”. També “hi ha més estabilitat a Alemanya, i això redundarà en més estabilitat a Europa”. “La cara negativa és que s'ha fet un ajust salarial molt fort –afegeix– però ara som més competitius i això s'ha de notar” ja aquest any. “És l'any de l'aparició d'un model productiu diferent, amb una economia més oberta a l'exterior i més competitiva. Els sectors exportadors han de fer el paper que feia la construcció”, afegeix.

“Tot això era necessari, però no suficient”, apunta Casas, perquè la recuperació arribi a les llars i al mercat de treball. “Mentre no creixem més d'un 2%, no es crearà ocupació. Al màxim a què podem aspirar el 2014 és que no

02

03

es destrueixin més llocs de treball”. Pel que fa al consum, veu una millora, però adverteix que “les pujades dels serveis bàsics i dels transports poden anar-hi en contra”.

04
JOSÉ GARCÍA MONTALVO
CATEDRÀTIC D'ECONOMIA DE LA UPF

“No es pot parlar de recuperació, sí d'estabilització”

“El PIB pujarà una mica aquest 2014, però per parlar de recuperació de l'economia s'ha de recuperar l'ocupació, i malauradament l'atur no es reduirà de manera important”, explica José García Montalvo, catedràtic d'economia de la Universitat Pompeu Fabra (UPF).

optimistes topen amb les de diverses institucions, més moderades sobretot pel que fa al mercat de treball, i amb les dels experts, que alerten que la recuperació serà molt lenta i que aquest 2014 l'economia real no veurà la millora enllac.

Aquesta setmana el ministre espanyol d'Economia, Luis de Guindos, s'ha mostrat molt positiu i ha dit que la millora del mercat de treball d'aquest any serà encara millor que la prevista pel govern espanyol en els pressupostos. Costa de creure veint d'algú que anteriorment havia afirmat que creixent menys d'un 2% –la previsió oficial de l'executiu per al 2014 és el 0,7%– no es crea ocupació neta. Podria ser si continua el descens de població activa –si marxa mà d'obra perquè no troba feina–. O si el creixement és més gran. El govern espanyol té les seves pròpies previsions, a més de les oficials, que situen el creixement del PIB aquest any entre l'1,4% i l'1,5%. Això pot ex-

plicar l'optimisme dels seus ministres, així com que vegin creació neta de llocs de treball.

Tenen altres arguments, com el creixement de les exportacions en els últims trimestres, que ha provocat que fins i tot la balança comercial espanyola hagi arribat a tenir superàvit –més exportacions que importacions–. Aquesta és la lectura positiva. La negativa és que el que ha contribuït a capgirar la balança, tant o més que les exportacions, és la reducció de les importacions a causa del daltabaix del consum intern dels últims anys. El consum privat ha tocat fons i algunes dades apunten a una incipient recuperació, i el govern espanyol també s'hi agafa. Però probablement el que més optimisme desperta és la millora de la inversió estrangera a Espanya, que s'ha traduït en una obertura dels mercats per a l'Estat, en una pujada de la borsa del 21% el 2013 i en una caiguda de la prima de risc.

Optimisme
La Moncloa
té previsions
extraoficials
que albiren
una alça del
PIB de l'1,5%

Algunes institucions, com la Comissió Europea i l'OCDE, no són tan optimistes. Totes dues fan la mateixa previsió per a l'economia espanyola: un creixement del 0,5%, dues dècimes pitjor que la previsió oficial del govern espanyol. El Fons Monetari Internacional (FMI) va millorar la previsió per a Espanya a l'octubre, però va deixar-la en un creixement del PIB del 0,2%. En canvi, va empitjorar la previsió d'atur fins al 26,7%, mentre que l'executiu preveu que caigui per sota del 26%.

Sis economistes i experts consultats per l'ARA també ens han fet la seva previsió. La idea majoritària és que la recuperació és molt incipient, que serà lenta i que trigarà a traslladar-se a l'economia real. És a dir, que l'ocupació encara no augmentarà aquest any i, quan ho faci, ho farà molt lentament. I el consum intern tampoc serà una font de creixement. —

“Jo no parlaria de recuperació, parlaria d'estabilització”. Per tant, l'alça del producte interior brut, que tant d'optimisme desperta en el govern espanyol, no es traslladarà a l'economia real. “Pot ser que l'ocupació creixi una mica, però no prou per resoldre els problemes estructurals i els danys col·laterals”, com la morositat hipotecària i la pobresa energètica.

Montalvo explica que “l'únic que està funcionant és el sector turístic, perquè les exportacions tenen dos problemes”. Que l'euro ara està car, cosa que afecta les exportacions a fora de la UE, i que –respecte a les vendes a la UE– “ni França ni Alemanya estan gaire bé”. El catedràtic de la UPF creu que el consum tampoc sumarà a la recuperació: “És complicat pensar que el consum es pot recuperar amb una renda de les famílies a la baixa i un atur que no es reduirà amb força”. L'únic que sumarà a la recuperació és que “algunes inversions estrangeres, encara que no són gaire importants, han generat optimisme”. Pel que fa al crèdit, “no podem pensar que la recuperació del crèdit serà tornar a la situació d'abans de la crisi, perquè no hi tornarem, allò era una bogeria”. L'augment de les exigències de solvència aquest any ho faran encara més difícil.

05

ALFREDO PASTOR
PROFESSOR DE L'IESE

“El crèdit tornarà si el BCE pressiona els bancs”

Pel professor de l'escola de negocis IESE Alfredo Pastor un dels aspectes més rellevants per a la normalització econòmica és la salut dels bancs. “Si el Banc Central Europeu (BCE) pressiona els bancs amb el tractament del deute públic que conserven a baix cost, penalitzant-los, les entitats financeres augmentaran els nivells de crèdit”. A més, Pastor considera que els bancs ne-

cessiten estabilitat per tornar a fer la seva feina, que bàsicament consisteix a deixar diners a un determinat preu. “Però desconecem si els nivells de crèdit seran suficients per a les empreses i els particulars”, indica Pastor. La reestructuració bancària ha sigut molt important en aquesta crisi, remarca el professor. “Ara la reordenació del sector financer ja està pràcticament feta, cosa que significa que també tornarà bona part de la confiança perduda”.

D'altra banda, gran part d'aquesta tendència a la normalitat ve donada per la prima de risc, el diferencial amb el prestigi de l'economia alemanya que ha baixat fins a acostar-se als nivells de l'abril del 2011. “Han desaparegut les tensions”, assegura Alfredo Pastor, que afegeix que “hem arribat al fons de la caiguda”.

Ara bé, que comencem a mirar cap amunt no vol dir que la recuperació sigui ràpida. Més aviat al contrari, serà molt lenta. “Desgraciadament, el problema principal que és l'atur, tardarà molt a recu-

05

perar els nivells de fa anys”. Perquè, a sobre, “que es creï ocupació no significa que l'atur baixi”.

06

JOAN MAJÓ
ENGINYER

“La crisi suposa un canvi de camí”

“Crec que ens equivoquem quan ens preguntem si estem sortint de la crisi, perquè no és un entrebanc en un camí. Per tant, sortir voldria dir aixecar-nos i tornar a caminar. Seria així si es tractés només d'una recessió”. Així de clar es pronuncia l'enginyer i exministre Joan Majó. “Aquesta crisi és la manifestació de la necessitat d'un canvi de camí, i per tant no en sortirem si no escollim el nou camí i no ens equipem per poder-lo emprendre. La recessió no és més que un dels símptomes del problema”, segueix.

En tot cas, hem d'aprendre d'aquests últims anys que “no pot ser que l'economia financera especulativa domini l'economia productiva i, fins i tot domini la política”. Tampoc és lògic que “l'augment de la riquesa incrementi les desigualtats i que quan la riquesa disminueixi hagin de ser els més pobres els que en paguin les conseqüències i hagin de reduir el consum”.

També hi ha crítiques per al sistema de construcció econòmic europeu: “No podem basar la nostra competitivitat en la utilització excessiva de recursos materials dels quals no disposarem mai més, pel fet que els necessitaran altres zones del món”. I tampoc “pot ser que tinguem una moneda única i mantinguem polítiques estatals independents, sense un sistema europeu de solidaritat”, acaba Majó. —

06

04

Les exportacions com a motor, el consum intern com a llast

José María Gay de Liébana

“Les exportacions que es fan són les mateixes de quan vaig fer la mili: cotxes i turisme. L'únic que exporta Espanya de qualitat són futbolistes a la Premier League”

Miquel Puig

“A Catalunya el ritme de la recuperació serà una mica més bo que a la resta d'Espanya perquè tenim l'economia més exportadora. És possible que creixi l'ocupació”

Joan B. Casas

“És l'any de l'aparició d'un nou model productiu, més obert a l'exterior i més competitiu. Els sectors exportadors han de fer el paper que feia la construcció”

José García Montalvo

“És complicat pensar que el consum intern es pot recuperar amb una renda de les famílies a la baixa i un atur que encara no es reduirà amb prou força”

Alfredo Pastor

“Ara la reestructuració del sector financer espanyol ja està pràcticament feta, cosa que significa que també tornarà bona part de la confiança perduda”

Joan Majó

“No pot ser que l'economia financera especulativa domini la productiva i, fins i tot, la política. Tampoc és lògic que s'incrementin les desigualtats”